

KONRAD BALCEROWSKI

<https://doi.org/10.33995/wu2020.1.5>

Glosa do Wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2017 roku, sygn. akt IV CSK 542/16

Celem niniejszego artykułu jest krytyczne ustosunkowanie się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2017 roku (IV CSK 542/16) dotyczącego odpowiedzialności odszkodowawczej posiadacza pojazdu mechanicznego. W przedmiotowym orzeczeniu Sąd Najwyższy miał rozstrzygnąć o możliwości wyłączenia odpowiedzialności odszkodowawczej w przypadku, gdy łącznie zachodzą przesłanki egzoneracyjne wyłącznej winy poszkodowanego i osoby trzeciej. Pozytywna odpowiedź SN w tym zakresie zasługuje na aprobatę. Orzeczenie porusza również od lat budzące kontrowersje – zagadnienie charakteru przesłanek wyłączających odpowiedzialność odszkodowawczą na zasadzie ryzyka. W tym zakresie SN przyjął, iż „wyłącznie” z art. 435 k.c. odnosi się do przyczyny powstania szkody, a nie winy w jej spowodowaniu. W ocenie autora przedstawione stanowisko budzi szereg wątpliwości, w szczególności pozostaje w sprzeczności z regułami wnioskowania oraz narusza podstawowe zasady rządzące odpowiedzialnością cywilną.

Słowa kluczowe: odpowiedzialność cywilna, zasada ryzyka, przesłanki egzoneracyjne, wina poszkodowanego, wina osoby trzeciej.

Tezy

1. Odpowiedzialność posiadacza pojazdu mechanicznego jest wyłączona także wtedy, gdy szkoda jest wyłącznie następstwem zawinionych działań (zaniechań) poszkodowanego i osoby trzeciej [art. 435 § 1 i art. 436 § 1 k.c.].
2. Wyłączna wina w spowodowaniu szkody, przewidziana w art. 435 § 1 k.c., występuje tylko wtedy, gdy zawinione działanie poszkodowanego było jedyną przyczyną wypadku¹.

1. Teza odautorska, wynikająca z uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego.

Glosa

W wyroku z dnia 28 czerwca 2017 roku sygn. akt IV CSK 542/16² Sąd Najwyższy miał okazję po raz kolejny wypowiedzieć się na temat egzoneracji w ramach odpowiedzialności odszkodowawczej posiadacza pojazdu mechanicznego za szkodę. Na wstępie chciałbym zaznaczyć, iż nie zamierzam oceniać wyniku tego konkretnego rozstrzygnięcia. Chciałbym dokonać jedynie krytycznej analizy konstrukcji teoretycznych przyjętych w jego uzasadnieniu. Orzeczenie jest kolejnym z cyklu, odnoszącym się do dylematu: „wyłącznieść winy czy wyłączność przyczyny”? W mojej ocenie Sąd Najwyższy na powyższe pytanie po raz kolejny odpowiada błędnie.

Wydaje się, że stan faktyczny, na którego gruncie orzeczenie zapadło, nie budził wątpliwości. Dokładne jego przytaczanie nie jest zresztą konieczne, gdyż kontrowersje związane z wyrokiem tego nie wymagają. Powód wraz z innymi pracownikami wykonywał na pasie drogowym prace polegające na zbieraniu oznakowania po ukończonych robotach drogowych. W trakcie wykonywania swoich zadań powód został potrącony przez przejeżdżający samochód, w wyniku czego poniósł liczne szkody. W ramach postępowania sądowego stwierdzono szereg uchybień w zakresie zabezpieczenia pracowników, organizacji prac czy w końcu samego sposobu ich wykonywania. Po stronie kierującego pojazdem nie stwierdzono natomiast żadnych naruszeń ciężących na nim obowiązków. Przeciwnie, uznano iż wykazał się dużą przytomnością umysłu, co pozwoliło na ograniczenie rozmiaru powstałych szkód.

Osią sporu w przedmiotowej sprawie okazała się interpretacja ustawowych przesłanek odpowiedzialności na zasadzie ryzyka z art. 436 k.c. oraz wyłączania tej odpowiedzialności.

Sąd I instancji przyjął odpowiedzialność pozwanego, jednocześnie stosownie obniżając odszkodowanie z uwagi na przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody. Uznał, że skoro działanie poszkodowanego nie było wyłączną przyczyną szkody, a złożyły się na nią jeszcze inne okoliczności, nie może dojść do wyłączenia odpowiedzialności posiadacza samochodu.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego, przyznając słuszność pogładowi Sądu Okręgowego co do wykładni art. 435 k.c. Uznał, że zaistniałe w sprawie okoliczności, występujące obok winy własnej poszkodowanego, były objęte ryzykiem posiadacza pojazdu mechanicznego. Od wyroku Sądu Apelacyjnego wniesiona została skarga kasacyjna, na której podstawie Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i zmienił wyrok Sądu Okręgowego przez oddalenie powództwa.

Punktem wyjścia rozważań Sądu Najwyższego jest dość enigmatyczne wyjaśnienie istoty konstrukcji przesłanek egzoneracyjnych z art. 435 k.c. SN wskazuje, że konstrukcja ta polega na przeciwstawieniu przyczyn powstania szkody w płaszczyźnie przyczynowości, a nie winy. W przesłankach egzoneracyjnych SN upatruje okoliczności powodujących przerwanie związku przyczynowego mającego początek w ruchu pojazdu. I tak, wyłączna wina w spowodowaniu szkody miałyby występować jedynie, gdy zawinione działanie poszkodowanego/osoby trzeciej byłoby jedyną przyczyną wypadku. Z przedstawionym zapatrywaniem trudno się zgodzić.

W pierwszej kolejności jednak warto spróbować przedstawić je w przejrzystszy sposób. Sąd Najwyższy prezentuje pogląd, zgodnie z którym „wyłącznieść” z art. 435 k.c. należy łączyć, jak zgrabnie ujął to Andrzej Koch, „z przyczynową rolą zachowania poszkodowanego dla faktu

2. Wyrok wraz z uzasadnieniem zob. OSNC – zb. dodatkowy 2018, nr D, poz. 50.

powstania szkody³. Zachowanie poszkodowanego ma o tyle znaczenie dla zwolnienia z odpowiedzialności posiadacza pojazdu mechanicznego, o ile stanowi jedyną przyczynę powstania szkody. Słowem, zachowanie poszkodowanego ma być wyłączną przyczyną szkody, a nie wyłączna ma być tylko jego wina w powstaniu szkody. Sąd Najwyższy przyjmuje więc ujęcie czysto kauzalne⁴. Zapatrywanie to jest błędne co najmniej z kilku powodów.

Podstawową przesłanką odpowiedzialności na podstawie art. 436 w zw. z art. 435 k.c. jest wyrządzenie szkody przez ruch pojazdu mechanicznego. Przyjmując, że wyłączną, jedyną przyczyną wypadku miałyby być zachowanie poszkodowanego/osoby trzeciej, szybko napotykamy dość istotny problem, gdyż wówczas nie sposób mówić w ogóle o jakiegokolwiek odpowiedzialności z tego tytułu. Niespełniony jest jej podstawowy warunek – szkoda w takiej sytuacji nie zostaje wyrządzona przez ruch pojazdu mechanicznego. Mając na względzie jeden z podstawowych paradigmatów leżących u podstaw polskich dogmatyk prawa – założenie racjonalności prawodawcy, ciężko przyjąć, iż przesłanka mająca wyłączać odpowiedzialność na zasadzie ryzyka jest w istocie powtórzeniem ogólnej zasady jej ponoszenia.

W odniesieniu do fragmentu o przerwaniu związku przyczynowego Sąd Najwyższy swoją argumentacją zdaje się wchodzić w konflikt z podstawową przesłanką jakiegokolwiek odpowiedzialności cywilnej wyrażoną w art. 361 k.c. Związek przyczynowy w polskim prawie cywilnym pomyślany został jako kategoria generalna i powinien być na jego gruncie postrzegany jednolicie. Ocena tej przesłanki polega na przeprowadzeniu dwustopniowego testu. W pierwszej kolejności należy zbadać, czy między elementami stanu faktycznego zachodzi obiektywna zależność (test *sine qua non*)⁵. Następnie, w przypadku pozytywnej odpowiedzi, dokonać selekcji następstw pod kątem normalności ich występowania w danym stanie faktycznym. Oceny tej dokonuje się w świetle nauki i doświadczenia życiowego⁶. Nie wydaje się, aby zasada ta miała być przełamywana w art. 435 k.c.⁷, który w prezentowanym przez Sąd Najwyższy ujęciu miałby enumeratywnie wskazywać na konkretne okoliczności – w postaci przesłanek egzoneracyjnych – decydujące o braku normalności takiego związku.

3. A. Koch, *Wyłączność winy czy wyłączność przyczyny* (art. 435 i 436 k.c.), „Nowe Prawo” 1975, nr 3, s. 382.
4. Koncepcja opierająca się na „wyłączności przyczyny” była prezentowana również w wielu innych orzeczeniach Sądu Najwyższego zob. wyrok SN z 15 marca 1974 r. z glosą B. Lewaszkiewicz-Petrykowskiej, OSN 1976, nr. 9 poz. 172 i glosą Z. Banaszczyka, OSP 1977, nr 5 poz. 82, wyrok SN z 7 maja 1996 r., III CRN 60/95 LEX nr 1087226, wyrok SN z 19 lipca 2000 r., II CKN 1123/98, LEX nr 50888, wyrok SN z 7 kwietnia 2005 r., II CK 572/04, LEX nr 151656. W literaturze, w mniej radykalnej formie, koncepcji wyłączności przyczyny broniła B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, zob. B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, *Odpowiedzialność cywilna prowadzącego na własny rachunek przedsiębiorstwo wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody (art. 435 k.c.)*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1967, s. 158–162.
5. A. Koch, *Związek przyczynowy jako podstawa odpowiedzialności odszkodowawczej w prawie cywilnym*, PWN, Warszawa 1975, s. 72.
6. *Ibidem*, s. 145.
7. Odmienne Z. Banaszczyk, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 1–449¹¹. Tom 1*, [red.] K. Pietrzykowski, CH Beck, Warszawa 2005, s. 897–898; T. Dybowski, [w:] *System prawa cywilnego. Tom 3. Część 1*, [red.] Z. Radwański, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1981, s. 269–270; B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, *op. cit.*, s. 130 i nast. Por. także E. Bagińska, *Odpowiedzialność deliktowa w razie niepewności związku przyczynowego: studium prawnoporównawcze*, TNOiK, Toruń 2013, s. 40–41.

Nie sposób zaakceptować podejścia, jakoby przesłanki egzoneracyjne stanowiły okoliczność decydującą o przerwaniu związku przyczynowego mającego swój początek w ruchu pojazdu. W sytuacji takiej rzeczywiście obowiązek odszkodowawczy nie może powstać. Nie wynika to jednak z powodu wystąpienia tych okoliczności, a z braku podstawowej przesłanki powstania odpowiedzialności odszkodowawczej, jakim jest związek przyczynowy między zdarzeniem a szkodą. W związku z powyższym należy zdecydowanie odrzucić zaproponowany przez Sąd Najwyższy kierunek wykładni.

Aby mówić o odpowiedzialności opartej na podstawie art. 436 w zw. z art. 435 k.c., musi zostać spełniona zasadnicza przesłanka tej odpowiedzialności – szkoda musi zostać wyrządzona przez ruch pojazdu. Zachowanie poszkodowanego natomiast może stanowić, i zazwyczaj stanowi, jeden z kilku czynników kauzalnych prowadzących do jej powstania. W związku z tym należy obrać inną drogę wykładni sformułowania „z wyłącznej winy poszkodowanego lub osoby trzeciej” i przyjmując, że słowo „wyłącznie” musi się odnosić do winy, a nie do przyczynowego znaczenia postępowania poszkodowanego/osoby trzeciej. Z takiego założenia wychodzą koncepcja wyłączności winy, sformułowana przez Witolda Warkałę⁸, oraz koncepcja winy przeważającej Adama Szpunara⁹. Koncepcje te w swojej czystej postaci posiadają jednak pewne istotne wady¹⁰. Luki te można jednak z powodzeniem wyeliminować. Rozwiązanie takie zaproponował Andrzej Koch, dokonując syntezy tych dwóch teorii. Autor zauważył, iż zawierają one wzajemnie uzupełniające się postulaty, a słabe punkty każdej z nich wzajemnie się kompensują. Na tej podstawie sformułował trzy postulaty do wykładni określenia „wyłącznie z winy poszkodowanego”:

- a) „Zachowanie poszkodowanego jest czynnikiem kauzalnym, który łącznie z ruchem przedsiębiorstwa doprowadza do powstania szkody.
- b) Winę ponosi wyłącznie poszkodowany; nie można jej przypisać ani posiadaczowi pojazdu mechanicznego, ani osobom, za które on odpowiada.
- c) Wina poszkodowanego ma postać umyślności lub rażącego niedbalstwa”¹¹.

Przyjmując takie podejście, jesteśmy w stanie wyjaśnić charakter przesłanek egzoneracyjnych, pozostając w zgodzie z logiką oraz obowiązującymi w naszym kraju zasadami rządzącymi odpowiedzialnością cywilną.

Sąd Najwyższy w dalszej części uzasadnienia odnosi się do zarzutów skargi kasacyjnej. Przytaczając orzeczenie SN z dnia 28 grudnia 1981 r. IV CR 465/81¹², nadal trzyma się on teorii o przerwaniu związku przyczynowego. Sąd Najwyższy następnie poddaje analizie zasadę ograniczonego zaufania do innych uczestników ruchu w kontekście wyłączności winy. Jakkolwiek ciężko znaleźć uzasadnienie dla odniesienia się, w kontekście zasady ograniczonego zaufania, do wyroku w sprawie IV CR 465/81, który skupia się na innych zagadnieniach, to co do samego opisu istoty zasady należy przyznać Sądowi Najwyższemu rację. Zasada ograniczonego zaufania jest jedną

8. W. Warkała, *Odpowiedzialność odszkodowawcza, funkcje, rodzaje, granice*, PWN, Warszawa 1972, s. 180 i nast.

9. A. Szpunar, *Wynagrodzenie szkody wynikłej wskutek wypadku komunikacyjnego*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1976, s. 66 i nast.

10. Zob. A. Koch, *Wyłączność winy czy wyłączność przyczyny [art. 435 i 436 k.c.]*, „Nowe Prawo” 1975, nr 3, s. 382–358.

11. A. Koch, *Wyłączność...*, s. 386.

12. OSNCP 1982, nr 5–6, poz. 88 z glosami A. Kocha, OSPiKA 1983 nr 1, poz. 4 oraz A. Szpunara, „Państwo i Prawo” 1983, nr 3, s. 135.

z podstawowych zasad ruchu drogowego. W swojej ustawowej wersji obejmuje jedynie stosunek prowadzącego pojazd do innych uczestników ruchu drogowego. Mówiąc o zasadzie ograniczonego zaufania w kontekście odpowiedzialności odszkodowawczej, warto mieć również na względzie inne okoliczności związane z ruchem pojazdu (zły stan drogi, warunki atmosferyczne etc.). W takim ujęciu, powyższa zasada posiada szerokie zastosowanie przy ocenie okoliczności wyłączających odpowiedzialność posiadacza pojazdu mechanicznego¹³. Sąd Najwyższy słusznie wskazuje, że posiadacz pojazdu, naruszając zasadę ograniczonego zaufania, nie będzie mógł wyłączyć swojej odpowiedzialności, powołując się na wyłączną winę poszkodowanego lub osoby trzeciej. Wynika to z prostej konstatacji – nie możemy mówić o wyłącznej winie poszkodowanego lub osoby trzeciej, jeżeli w jakimkolwiek stopniu możemy przypisać winę posiadaczowi pojazdu, co ma miejsce w sytuacji, gdy ten ostatni nie zastosuje się do obowiązujących w ruchu drogowym zasad¹⁴.

W ostatniej części merytorycznej uzasadnienia Sąd Najwyższy odnosi się do wykładni wyrazu „lub” w sformułowaniu „wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej”. Rozumowanie w tej kwestii należy uznać za prawidłowe. Jak zostało w wyroku podkreślone, jest ono również szerzej podzielane w doktrynie i orzecznictwie¹⁵. Warto pamiętać, że istnieją w tej kwestii głosy odrębne¹⁶. Niemniej argumentacja zwolenników takiej wykładni budzi uzasadnione wątpliwości. Zarówno na gruncie wykładni językowej, jak i celowościowej należy stwierdzić, iż do wyłączenia odpowiedzialności może dojść i gdy przesłanki wyłącznej winy poszkodowanego lub osoby trzeciej zachodzą osobno, i gdy zachodzą łącznie. Dokonując wykładni wyrażenia „wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej”, należy uznać że, wyraz „wyłącznie” odnosi się od winy, którą ponosić może sam poszkodowany lub osoba trzecia. Wyraz „lub” w języku naturalnym wyraża alternatywę zwykłą. Jest to spójnik łączący dwa równorzędne zdania lub części zdania, wskazujący, że przynajmniej jedna z nich jest prawdziwa. W związku z tym należy stwierdzić, że ową wyłączną winę może ponosić jedynie poszkodowany, jedynie osoba trzecia, bądź łącznie poszkodowany i osoba trzecia. Odnosząc się do funkcji, jaką spełniają przesłanki egzoneracyjne (ochrona interesów posiadacza pojazdu), nie sposób przyjąć, iż pozwany posiadacz pojazdu znalazłby się w gorszym położeniu w sytuacji, gdy wyłączną winę ponoszą łącznie poszkodowany i osoba trzecia, skoro dla wyłączenia jego odpowiedzialności wystarczy, aby szkoda została spowodowana z wyłącznej winy jednego z tych podmiotów.

Wyrok Sądu Najwyższego w sprawie IV CSK 542/16 miał przede wszystkim rozstrzygnąć kwestię dotyczącą wykładni sformułowania „wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej”

13. Zob. wyrok SN z 22 października 1970 r. I CR 550/70, OSNCP 1971 nr 9, poz. 151; wyrok SN z 16 września 1974 r. I CR 342/74, OSNCP 1975, nr 10–11, poz. 149; wyrok SN z 18 kwietnia 1986 r. III CRN 57/86, OSNCP 1987, nr 8, poz. 117.

14. Zob. wyrok SN z 22 października 1970 r., I CR 550/70, OSNC 1971, nr. 9 poz. 150 z glosami J. Sarda, „Nowe Prawo” 1972, nr 4, s. 652 oraz I. Wiszniewskiej, OSPIKA 1972, nr 4, poz. 71, wyrok SN z 16 września 1974 r., I CR 342/74, OSNC 1975, nr. 10–11, poz. 149; wyrok SN z 18 kwietnia 1986 r., III CRN 57/86, OSNCP 1987, nr 8, poz. 117.

15. Zob. wyrok SN z 6 lipca 1973 r. II CR 156/73, OSPIKA 1974, z. 4, poz. 95; A. Szpunar, *op. cit.*, s. 73; K. Ludwichowska, *Odpowiedzialność cywilna i ubezpieczeniowa za wypadki samochodowe*, TNOiK, Toruń 2008, s. 156; G. Bieniek, *Odpowiedzialność cywilna za wypadki drogowe*, LexisNexis, Warszawa 2011, s. 40.

16. Por. A. Rembieliński, *Wina osoby trzeciej jako okoliczność wyłączająca odpowiedzialność właściciela samochodu*, „Nowe Prawo” 1964, nr 4, s. 335 oraz S. Garlicki, *Odpowiedzialność cywilna za nieszczęśliwe wypadki*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1971, s. 207.

w zakresie możliwości wyłączenia odpowiedzialności w sytuacji, gdy wyłączną winę ponoszą jednocześnie poszkodowany oraz osoba trzecia. W tym zakresie należy w pełni zaakceptować zaprezentowane w orzeczeniu stanowisko. Nie sposób zaakceptować natomiast przedstawionej przez Sąd Najwyższy koncepcji wyjaśniającej charakter przesłanek egzoneracyjnych. Orzeczenie w sprawie IV CSK 542/16 wpisuje się w istniejącą od dłuższego czasu linię orzeczniczą. Sąd Najwyższy od lat zawzięcie trzyma się koncepcji wyłączności przyczyny, która posiada liczne wady. Uzasadnieniem dla takiego stanowiska, jak zauważa Adam Szpunar, może być tendencja do ochrony osoby poszkodowanego oraz kierowanie się przy orzekaniu w wielu sprawach bardziej zdrowym rozsądkiem niż abstrakcyjnym rozumowaniem¹⁷. Podejścia takiego nie należy całkowicie negować, w końcu odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez ruch pojazdu została oparta na zasadzie ryzyka, więc z założenia powinna być surowa. Niemniej jednak postulaty takie nie mogą stanowić uzasadnienia dla przełamywania pewnych ogólnych zasad rządzących odpowiedzialnością cywilną. Wydaje się, że na przyjęcie tak radykalnego poglądu niebagatelny wpływ ma również istniejący w polskim prawie obowiązek ubezpieczenia OC posiadacza pojazdu za szkody powstałe w związku z ruchem tego pojazdu. Myślę, że brak takiego obowiązku znacząco wpłynąłby na optykę Sądu Najwyższego w podobnych sprawach.

Abstrahując od merytorycznej warstwy wyroku, chciałbym jeszcze zasygnalizować problem związany z jego bardziej „techniczną” stroną. Orzeczenie jest mało komunikatywne, brakuje mu jasnego i przejrzystego wyводу. Zawarto w nim wiele zdań zaczerpniętych z innych orzeczeń, czasem wyrrywając je z kontekstu. Spowodowało to, że do uzasadnienia wkraść się chaos. Biorąc pod uwagę fakt, iż orzeczenie to zostało wydane przez Sąd Najwyższy, jest to tym bardziej niepokojące.

Wykaz źródeł

- Bagińska E., *Odpowiedzialność deliktowa w razie niepewności związku przyczynowego: studium prawnoporównawcze*, TNOiK, Toruń 2013.
- Bieniek G., *Odpowiedzialność cywilna za wypadki drogowe*, LexisNexis, Warszawa 2011.
- Garlicki S., *Odpowiedzialność cywilna za nieszczęśliwe wypadki*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1971.
- Koch A., *Wyłączność winy czy wyłączność przyczyny (art. 435 i 436 k.c.)*, „Nowe Prawo” 1975, nr 3.
- Koch A., *Związek przyczynowy jako podstawa odpowiedzialności odszkodowawczej w prawie cywilnym*, PWN, Warszawa 1975.
- Kodeks cywilny. Komentarz do artykułów 1–449¹¹. Tom 1*, Pietrzykowski K. [red.], CH Beck, Warszawa 2005.
- Lewaszkiwicz-Petrykowska B., *Odpowiedzialność cywilna prowadzącego na własny rachunek przedsiębiorstwo wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody (art. 435 k.c.)*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1967.
- Ludwichowska K., *Odpowiedzialność cywilna i ubezpieczeniowa za wypadki samochodowe*, TNOiK, Toruń 2008.
- Rembieliński A., *Wina osoby trzeciej jako okoliczność wyłączająca odpowiedzialność właściciela samochodu*, „Nowe Prawo” 1964, nr 4.

17. A. Szpunar, *op. cit.*, s. 68–69.

System prawa cywilnego. Tom 3. Część 1, Radwański Z. [red.], Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1981.

Szpunar A., *Wynagrodzenie szkody wynikłej wskutek wypadku komunikacyjnego*, Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa 1976.

Warkało W., *Odpowiedzialność odszkodowawcza, funkcje, rodzaje, granice*, PWN, Warszawa 1972.

Gloss to the Judgment of the Supreme Court of 28 June 2017, Court File No. IV CSK 542/16

The aim of this article is to critically respond to the judgment of the Supreme Court of 28 June 2017 (IV CSK 542/16) that concerns the liability for damage of vehicle possessor. In that judgment, the Supreme Court decided about the possibility of excluding liability for damages. This decision concerns conditions in which the exonerative premises, sole fault on the part of the aggrieved party and third party, occurs concomitantly. The positive reply of the Supreme Court in this area deserves approval. Furthermore, the judgment contains the conditions excluding strict liability for damages nature. Supreme Court posited that word “solely” from art. 435 of the Civil Code refers to the cause of damage, not the fault in causing it. In the author’s opinion, the Supreme Court statement raises several doubts. Specifically, it negates, the rules of inference, as well as violates the fundamental principles of the civil liability.

Keywords: civil liability, risk principle, exonerating circumstances, fault of the victim, fault of the third party.

KONRAD BALCEROWSKI – student V roku prawa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

e-mail: konrad.balcerowski@gmail.com

